

Eiropas
Komisija

Jūsu sociālā nodrošinājuma tiesības

Maltā

Šajā rokasgrāmatā sniegtā informācija ir apkopota un atjaunināta ciešā sadarbībā ar Savstarpējas sociālās aizsardzības informācijas apmaiņas sistēmas (*MISSOC*) valstu korespondentiem. Sīkāka informācija par *MISSOC* tīklu pieejama šeit:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=lv&catId=815>.

Šī rokasgrāmata sniedz vispārēju attiecīgajās valstīs piemērojamo sociālā nodrošinājuma iespēju aprakstu. Sīkāku informāciju varat iegūt citās *MISSOC* publikācijās, kuras pieejamas iepriekšminētajā saitē. Jūs varat arī sazināties ar kompetentajām iestādēm un institūcijām, kuras norādītas šīs rokasgrāmatas I pielikumā.

Ne Eiropas Komisija, ne kāda cita persona, kas darbojas Komisijas vārdā, nav atbildīga par šajā izdevumā iekļautās informācijas izmantošanu.

Satura rādītājs

I nodaļa. Vispārīga informācija, organizācija un finansējums	4
Ievads	4
Sociālās aizsardzības organizācija	5
Finansējums	5
II nodaļa. Veselības aprūpe	8
Kādos gadījumos jums tiek nodrošināta veselības aprūpe?	8
Kādas izmaksas tiek segtas?	8
Kā iespējams saņemt veselības aprūpi?	9
III nodaļa. Slimība – naudas pabalsti	10
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti slimības naudas pabalsti?	10
Kādas izmaksas tiek segtas?	10
Kā var saņemt slimības naudas pabalstu?	10
IV nodaļa. Maternitātes un paternitātes pabalsti	11
Kādos gadījumos jums ir tiesības uz maternitātes vai paternitātes pabalstu?	11
Kādas izmaksas tiek segtas?	11
Kādos gadījumos tiek piešķirts maternitātes un paternitātes pabalsts?	11
V nodaļa. Invaliditātes pabalsti	12
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?	12
Kādas izmaksas tiek segtas?	12
Kādos gadījumos tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?	12
VI nodaļa. Vecuma pensijas un pabalsti	13
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti vecuma pabalsti?	13
Kādas izmaksas tiek segtas?	14
Kādos gadījumos tiek piešķirti vecuma pabalsti?	14
VII nodaļa. Apgādnieka zaudējuma pabalsti	15
Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?	15
Kādas izmaksas tiek segtas?	15
Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?	16
VIII nodaļa. Pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām	17
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti pabalsti?	17
Kādas izmaksas tiek segtas?	17
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti?	17
IX nodaļa. Ģimenes pabalsti	19
Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?	19
Kādas izmaksas tiek segtas?	19
Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?	19
X nodaļa. Bezdarbs	20
Kādos gadījumos jums tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?	20
Kādas izmaksas tiek segtas?	20
Kādos gadījumos tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?	20
XI nodaļa. Minimālais nodrošinājums	21
Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz minimālo nodrošinājumu?	21
Kādas izmaksas tiek segtas?	21
Kādos gadījumos tiek piešķirti minimālā nodrošinājuma pabalsti?	21
XII nodaļa. Ilgtermiņa aprūpe	22
Kādos gadījumos jums ir tiesības uz ilgtermiņa aprūpi?	22
Kādas izmaksas tiek segtas?	22
Kā var saņemt ilgtermiņa aprūpi?	24
Pielikums. Iestāžu kontaktinformācija, noderīgas tīmekļa vietnes	25

I nodaļa. Vispārīga informācija, organizācija un finansējums

Ievads

Sociālā nodrošinājuma likums (Cap. Maltas Likumu 318. nodaļa paredz divas pamata shēmas, proti, vienu uz iemaksām balstītu shēmu un otru uz iemaksām nebalstītu shēmu. Galvenā prasība, lai varētu izmantot pirmo shēmu, ir atbilstība konkrēti noteiktiem, īpašiem iemaksu nosacījumiem.

Attiecībā uz otru, galvenā prasība ir atbilstība nosacījumam par ienākumiem. Uz iemaksām nebalstītā shēma, kuras sākotnējais mērķis bija apmierināt „uz nabadzības sliekšņa” dzīvojošu personu vajadzības, gadu gaitā ir attīstījusies par pilnīgu sistēmu, kura ietver vairākus savā starpā saistītus un viens otru papildinošus pabalstu veidus. Šie pabalsti galvenokārt paredzēti, lai sniegtu sociālu un medicīnisku palīdzību (izmaksājot gan naudas pabalstus medikamentu iegādei un aprūpei, gan sniedzot aprūpi un medikamentus) ģimenes apgādniekiem, kas ir bezdarbnieki un meklē darbu, vai arī kas ir darba nespējīgi kādas specifiskas slimības dēļ, tikmēr, kamēr viņu ģimenes finanšu resursi nepārsniedz zināmu robežu. Personas, kas cieš no dažām hroniskām kaitēm, var tāpat saņemt bezmaksas medicīnisko palīdzību, neatkarīgi no to ģimenes finanšu resursiem. Jebkura persona, kurai ir tiesības uz sociālo palīdzību, saņem arī mājokļa pabalstu, ja ģimenes galva maksā īres maksu par savu pastāvīgo dzīvesvietu, tai tāpat ir tiesības saņemt papildu pabalstu.

Jāsaka, ka uz iemaksām balstītā shēmā, ir ļoti daudzpusīga. Jāsaka, ka uz iemaksām balstītā shēma, ir ļoti daudzpusīga. Maltas uz iemaksām balstītā shēmā algoti darbinieki un pašnodarbinātas personas (persona, kura veic ekonomiskas aktivitātes, no kurām tā gūst ieņēmumus, kas pārsniedz EUR 930) vai nenodarbinātas personas (persona, kas jaunāka par 65 gadiem un nav ne algots darbinieks, ne arī pašnodarbināta persona un kura gūst ienākumus nevis no ekonomiskas aktivitātes, bet gan no tādiem citiem avotiem kā rente, dividendes u. c.) veic iknedēļas iemaksas, atbilstoši likuma par sociālo nodrošinājumu nosacījumiem. Oficiālajā žargonā Maltas sistēma tiek kvalificēta kā «pārdalīšanas” sistēma. Tas ir tāpēc, ka katra persona veic iemaksas tā perioda laikā, kad tai ir algots darbs, lai vēlāk nepieciešamības gadījumā varētu izmatot šīs iemaksas tādos gadījumos kā slimība, bezdarbs vai pensija.

Visi algoti darbinieki un pašnodarbinātas personas, kā arī nenodarbinātas personas var tikt apdrošinātas. Tieši tas ir iemesls, kāpēc shēma paredz dažādu veidu un kategoriju iemaksas, kā mēs to turpmāk paskaidrosim. Turklāt, dažos ārkārtējos gadījumos shēma pieļauj iemaksu neveikšanu (kredītu) un paredz, ka neveiktās iemaksas tiks novirzītas apdrošinātās personas kredītā.

Atbilstoši likumam par sociālo nodrošinājumu, jebkuri pabalsti, pensijas un naudas pabalsti, kas izmaksājami saskaņā ar uz iemaksām balstīto shēmu, tiek pakļauti dažādām iemaksām atkarībā no pieprasītā pabalsta. Pastāv divu veidu iemaksas: pirmās ir algotu darbinieku iemaksas, bet otrās – pašnodarbināto personu iemaksas.

Parasti jebkura persona vecumā no 16 gadiem līdz pensijas vecumam (kas ir no 61 gada vīriešiem un no 60 gadiem sievietēm līdz 65 gadiem abiem dzimumiem) ir pakļauta iemaksu veikšanai. Viss atkarīgs no datuma, kad, saskaņā ar likumu par

sociālo nodrošinājumu, algots darbinieks vai nedarbināta persona izlemj pārtraukt strādāt, un lūdz tai aprēķināt vecuma pensiju.

Sociālās aizsardzības organizācija

Obligātā iemaksa ietver vecuma, nāves gadījuma, invaliditātes, nelaimes gadījuma darbā un arodslimības risku, kā arī sedz pensijas un papildu pabalstus. Tā ietver bērnu pabalstus, sociālo palīdzību un veselības apdrošināšanas shēmā paredzētos pakalpojumus. Ikvienu personu, kas sasniegusi sešpadsmit gadu vecumu, bet vēl nav sasniegusi pensionēšanās vecumu, tiek apdrošināta saskaņā ar šo likumu kā nodarbināta persona vai kā pašnodarbināta persona, vai kā saimnieciskās darbības veicējs, ja tā nav atbrīvota no apdrošināšanas, kā noteikts Likuma ar sociālo nodrošinājumu (Cap 318) 6. panta un 12. panta 1. punkta nosacījumos¹. Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*) ar savu galveno biroju Valetā, struktūrvienību blakusesošajā Gozo salā un 24 rajona birojiem (22 Maltā un 2 Gozo).

Tieslietu, sociālā dialoga un ģimenes lietu ministrijai (*Ministeru għall Ġustizzja, Djalogu u l-Familja*) ir vairāki pienākumi. Tā pārrauga visus Sociālā nodrošinājuma dienesta pabalstus. Tai arī ir uzticēts pienākums aktīvi veicināt, sekmēt un sniegt ieguldījumu nepārtrauktajā iekļaujošas sabiedrības veidošanā, sniedzot kvalitatīvus personalizētus pakalpojumus un aktīvi iedrošinot un palīdzot personām, ģimenēm un kopienas biedrībām piedalīties sociālās atstumtības apkarošanā un nodrošināt vienlīdzīgas iespējas visiem, īpaši akcentējot sabiedrības neaizsargātākos locekļus. Veselības, vecu cilvēku un tuvākās aprūpes ministrija (*Ministeru għas-Saħħa, l-Anzjani u l-Kura fil-Komunità*) ir atbildīga par veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanu un nepieciešamo uzraudzības un kontroles mehānismu, kā arī par aktīvu vecāka gadagājuma cilvēku labklājības un tuvākās aprūpes veicināšanu un sekmēšanu.

Finansējums

Maltas labklājības pabalstu sistēma un sabiedrības veselības aprūpi finansē no nodokļiem un no darba devēju, darba ņēmēju un pašnodarbināto personu veiktajām valsts apdrošināšanas iemaksām. Tās darbojas pēc kārtējo ienākumu finansēšanas principa.

Valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas

Par katru personu, kura ir pakļauta apdrošināmai nodarbinātībai, jāveic trīs dažādas iemaksas: algota darbinieka iemaksa, darba devēja un valsts iemaksa. Saskaņā ar likuma nosacījumiem, katra Maltā nodarbināta persona saskaņā ar pakalpojuma līgumu tiek uzskatīta kā tāda, kura veic apdrošināmu darbu, tādējādi pirmā veida iemaksas ir pārsvarā. No 2001. gada 1. janvāra algota darbinieka un darba devēja iemaksu likme par personām, kuras dzimušas 1961. gada 31. decembrī vai pēc šī datuma, ir līdzvērtīga 10 % no pamata algas, ar iknedēļas minimālo iemaksu EUR 6,62 un maksimālo iemaksu EUR 33,50 apmērā un personām, kuras dzimušas 1962. gada 1. janvārī vai pēc šī datuma – EUR 37,85 apmērā. Personas, kas vecākas

¹ Saimnieciskā darba veicējs ir pašnodarbināta persona, kas veic jebkādu darbību, nopelnot vairāk nekā EUR 1005,00 gadā.

Pašnodarbināta persona ir persona, kas nav sasniegusi 65 gadu vecumu, parasti ir Maltas rezidents un nav ne nodarbināta persona, ne saimnieciskā darba veicējs.

par 18 gadiem un strādā nepilnu slodzi, un kuru nedēļas alga ir mazāka par minimālo algu, var izvēlēties maksāt 10% no to iknedēļas pamata algas fiksētas likmes iemaksas EUR 15,35 apmērā vietā.

Valsts veiktā iemaksa ir vienāda ar 50 % no summas, kuru attiecīgi maksā gan darba devējs, gan darbinieks. Personas, kuras jaunākas par 18 gadiem, veic „jauniešu” iemaksas EUR 6,62 apmērā, ja to pamata alga nepārsniedz minimālo ienākumu. Ja pamata alga ir lielāka par minimālo algu, piemērojamās iemaksas likme ir 10% no pamata algas. Studentiem tiek piemērota īpaša iemaksu likm.

Jebkurš algots darbinieks vecumā no 16 līdz 65 gadiem veic iemaksas. Personas, kas vecākas par 65 gadiem, iemaksas neveic, pat ja tās turpina strādāt. Personām vecumā starp pensijas vecumu (61 gads vīriešiem un 60 gadi sievietēm) un 65 gadiem, kuras turpina strādāt, ir jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas, neņemot vērā viņu ieņēmumus.

Otrā veida iemaksas attiecas uz pašnodarbinātām personām vecumā no 16 līdz 65 gadiem. Citas personas, kuras nav algoti darbinieki vai kurām ir peļņu nenesoša nodarbošanās, tāpat tiek uzskatītas par pašnodarbinātām personām; šī iemesla dēļ tās veic otrā veida iemaksas. No otrā veida iemaksām atbrīvotas sekojošas personas:

- studējošas personas vai personas, kuras iziet pilna laika apmācību;
- precētas personas, kurām ir peļņu nenesoša nodarbošanās;
- personas, kuras saņem atraitņa, invaliditātes vai vecuma pensiju, kā arī personas, kuras saņem paternitātes pensiju;
- personas, kuras saņem ar iemaksām nesaistītu sociālo palīdzību vai pensiju.

Personas, kurām ir peļņu nenesoša nodarbošanās un kuru gada ienākumi nepārsniedz EUR 1005 neprecētām personām un EUR 1470 precētām personām, kā arī pašnodarbinātas personas, kuru gada ienākumi nepārsniedz EUR 910, var pieprasīt izziņu par atbrīvošanu no iemaksām.

Likums par sociālo nodrošinājumu tāpat paredz iemaksu veikšanas pienākuma atcelšanu dažos izņēmuma gadījumos. Lai nodrošinātu, ka nemaksāšanas periods neuzrādās kā iztrūkstošs personas iemaksu atskaitēs, tiek piešķirts iemaksu kredīts. Kreditētās iemaksas ir tikpat spēkā esošas kā tās, kas tiek veiktas atbilstoši iemaksu noteikumiem. Kredīts tiek piešķirts sekojošos izņēmuma gadījumos:

- personai, kura pirmo reizi pievienojas apdrošināšanas sistēmai (t. i. kredīti, kas ir iepriekšēji dalībai sistēmā, maksimāli līdz 104 iemaksu nedēļām, atkarībā no pievienošanās sistēmai datumā);
- atraitnei, kamēr viņai ir peļņu nenesoša nodarbošanās;
- bijušajam Maltas policijas vai bruņoto spēku darbiniekam, kurš pārtrauc savu karjeru un saņem pilnu valdības pensiju;
- jebkuram, kurš dodas uz ārzemēm kā brīvprātīgais darbinieks;
- jebkurai personai, kurai vienas kalendārās nedēļas laikā ir tiesības saņemt slimības vai pabalstu par nelaimes gadījumu darbā, bezdarbnieka pabalstu vai invaliditātes pabalstu par visu attiecīgo nedēļu (no pirmdienas līdz piektdienai).

Tādejādi darbiniekam, kura pabalsti tikuši izsmelti, vienmēr ir tiesības uz šīm kreditētajām iemaksām, ar nosacījumu, ka viņš ir darba nespējīgs vai ir bezdarbnieks (atkarībā no pieprasītā pabalsta). Tie paši nosacījumi tiek piemēroti attiecībā uz pašnodarbinātām personām, bet tikai attiecībā uz slimības pabalstiem. Ja pašnodarbināta persona pieprasa bezdarbnieka pabalstu, tai var būt tiesības saņemt tikai kredītus.

Vecāki, kas dzimuši laikā no 1962. gada 1. janvāra (ieskaitot) un audzina bērnu, tāpat saņem iemaksu kreditēšanu. Maksimālais iemaksu, kurās var tikt kreditētas, apmērs šajā gadījumā ir divu gadu iemaksas par katru bērnu. Šis periods var tikt pagarināts līdz četriem gadiem, ja bērns cieš no smagas invaliditātes. Iemaksu kreditēšanas periods var tikt sadalīts starp abiem vecākiem, bet abiem vecākiem piešķirto periodu kopsumma nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt divus vai četrus gadus atkarībā no gadījuma. Pamata nosacījumi tiesību saņemšanai arī attiecībā uz audžuvecākiem:

- lai vecāku juridiskajā apgādībā un uzraudzībā būtu viens bērns, kas jaunāks par 6 gadiem (vai jaunāks par 10 gadiem, ja runa ir par bērnu ar smagu invaliditāti), un lai
- vecāki būtu veikuši algotu darbu minimālā gadu skaita laikā, kas līdzvērtīgs kreditētajam periodam.

II nodaļa. Veselības aprūpe

Kādos gadījumos jums tiek nodrošināta veselības aprūpe?

Personas, kuras dzīvo Maltā un kuras ir sociāli apdrošinātas saskaņā ar Maltas likumdošanu, var saņemt valsts veselības aprūpes pakalpojumus atbilstoši Veselības, vecu cilvēku un tuvākās aprūpes ministrijas noteiktajām tiesībām.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Valsts pakalpojumi parasti ir bezmaksas, ja tie tiek sniegti uz vietas.

Attiecībā uz neatliekamo medicīnisko palīdzību, kuras sniegšanai nepieciešama iestāšanās valsts slimnīcā, lai saņemtu tādus pakalpojumus kā stacionārā ārstēšana, aprūpe dienas stacionārā, diagnostikas veikšana vai ambulatoras konsultācijas, pacientiem no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm nevajadzēs par to maksāt, ja tie uzrādīs derīgu Eiropas veselības apdrošināšanas karti (EVAK). Izmaksas par jebkāda veida protēzēm, kā arī par medikamentiem, kas izrakstīti, lai turpinātu ārstniecības kursu pēc ārstēšanās slimnīcā (izņemot medikamentus pirmajām trīs dienām pēc izrakstīšanās no slimnīcas), vai par medikamentiem, kas izrakstīti, ārstējoties dienas stacionārā, vai konsultāciju ietvaros, pilnībā jāsedz pašam pacientam.

Bez maksas sniedz tikai pilnīgi neatliekamu zobārstniecības palīdzību, ko nodrošina slimnīcu ambulatorajās nodaļās un veselības centros. Vairumu zobārstniecības pakalpojumu apmaksā pats pacients. Tos piedāvā privātas zobārstniecības klinikas, kuras visas ir ieguvušas valsts veselības iestāžu izsniegtas licences. Veselības pakalpojumu sistēma nodrošina bezmaksas profilaktiskās potēšanas un vakcinācijas pakalpojumus, bezmaksas pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpi un ārstēšanu un bezmaksas vecāka gadagājuma cilvēku aprūpi valsts iestādēs, ja šīs personas nesaņem pensiju.

Visi medikamenti, kurus pacients saņem ārstēšanās laikā slimnīcā un trīs dienas pēc izrakstīšanās no tās, viņam ir bez maksas. Ja slimības ārstēšanai nepieciešami medikamenti vai medicīnas ierīces primārās aprūpes līmeņa ietvaros vai nepieciešama speciālista konsultācija, vai arī, ja nepieciešami medikamenti pēc iznākšanas no dienas stacionāra vai pēc ārstēšanās slimnīcā (izņemot medikamentus pirmajām trīs dienām), ir vajadzīga attiecīgi licencēta ārsta izrakstīta recepte. Medikamentus un medicīnas ierīces var iegādāties visās Maltas mazumtirdzniecības aptiekās (to ir vairāk nekā 200), un to izmaksas tiešā veidā pilnībā sedz pacients. Tas neattiecas uz personām, kuras dzīvo Maltā un kuras ir sociāli apdrošinātas atbilstoši Maltas likumdošanai sociālā nodrošinājuma jomā. Šajā gadījumā medikamentus un medicīnas ierīces piedāvā tikai valsts aptiekas un iestādes:

- personām, kuras pieskaitāmas iedzīvotāju grupai ar zemiem ienākumiem, ko konstatē, pamatojoties uz viņu ienākumiem, ir tiesības uz bezmaksas medikamentiem, kas iekļauti pamata medikamentu noteiktajā sarakstā, un dažām medicīniskām palīgierīcēm (pie dažiem nosacījumiem un veicot kompensējamas iemaksas), un
- - personām, kuras slimo ar hroniskām saslimšanām, kas norādītas Sociālā nodrošinājuma likumā iekļautā īpašā sarakstā, ir tiesības uz bezmaksas medikamentiem, kas attiecināmi vienīgi uz konkrēto hronisko saslimšanu. Minētais pabalsts tiek piešķirts neatkarīgi no personas finanšu resursiem.

Kā iespējams saņemt veselības aprūpi?

Veselības, vecu cilvēku un tuvākās aprūpes ministrija ir atbildīga par valsts finansēto veselības aprūpes pakalpojumu finansēšanu un nodrošinājumu. Veselības aprūpi nodrošina valsts slimnīcās un veselības aprūpes centros. Tikai valsts slimnīcās piedāvā valsts subsidētus bezmaksas pakalpojumus. Piekļuvi speciālistiem nodrošina ar valsts ārsta vai ģimenes ārsta nosūtījumu. Mazās valsts ģeogrāfiskās platības dēļ valstī atrodas tikai dažas slimnīcas. Piemēram, Maltā atrodas tikai viena vispārēja tipa slimnīca, bet otra atrodas blakus esošajā Gozo salā. Maltā atrodas viena psihiatriskā slimnīca un viena slimnīca, kas paredzēta pacientiem ar smagām saslimšanām, kam nepieciešama ilgstoša ārstēšana, piemēram, vēža un citu ļaundabīgu slimību pacientiem. Turklāt vecāka gadagājuma cilvēkiem pieejama rehabilitācijas slimnīca un stacionārs, kā arī astoņi pansionāti.

Pastāv arī privātas slimnīcas, klīnikas un citas iestādes. Aprūpi privātajās iestādēs finansē privātās apdrošināšanas sistēma vai apmaksā paši pacienti. Maltas ārsti var vienlaicīgi praktizēt gan valsts, gan privātos veselības aprūpes centros. Visām iekārtām, kas atrodas privātās iestādēs, izņemot terapeitu un ārstu speciālistu privātpraksi, jābūt valsts veselības iestāžu izsniegtai licencei. Privātpraksi Maltā nodrošina tikai un vienīgi privātās iestādēs, un valsts slimnīcās vai veselības centros nav pieejamas ne privātas gultasvietas, nedz arī privātie pakalpojumi. Maltas valdība nekādā gadījumā nav atbildīga par ārstēšanu vai aprūpi, kas Eiropas Savienības pilsoņiem sniegta privātās slimnīcās un veselības centros vai kas saņemta no praktizējošiem ārstiem privātpersonu statusā. Maltā pastāvīgi dzīvojošajiem Eiropas Savienības pilsoņiem ir līdzvērtīgas tiesības. Viņu tiesības jāapstiprina un jāaplicina Veselības ministrijas Tiesību nodaļā. Lai saņemtu veselības aprūpes pakalpojumus valsts veselības aprūpes iestādēs, pietiek ar šo oficiālo apliecinājumu, kam pievienots personas identitāti apliecinošs dokuments. Personām, kuras no Eiropas Savienības dalībvalstīm ieradušās Maltā uz ierobežotu laiku, ir tieši pieejami valsts finansētie veselības aprūpes pakalpojumi, uzrādot Eiropas Veselības apdrošināšanas karti (EVAK).

III nodaļa. Slimība – naudas pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti slimības naudas pabalsti?

Lai saņemtu šādu pabalstu, apdrošinātai personai jābūt veikušai iemaksas 50 nedēļu laikā un jābūt veikušai iemaksas vai izmantojušai kreditētas iemaksas 20 nedēļu laikā divu iepriekšējo gadu garumā pirms ticis pieprasīts pabalsts.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pabalstu izmaksā saskaņā ar parastā darba nedēļā nostrādātajām dienām, nepārsniedzot sešas darba dienas. Pabalsti ir šādi:

- EUR 18,57 dienā vientuļam vecākam vai precētai personai, kuras apgādībā ir dzīvesbiedrs, kurš strādā nepilnu darba laiku;
- EUR 12,01 dienā visām pārējām personām.

Pabalsti tiek maksāti sākot ar ceturto darba nespējas dienu un maksimāli 156 dienas gadā vai maksimāli 312 dienas gadā, ja persona ir pārcietusi smagu ķirurģisku operāciju vai arī ja viņa cieš no smagiem (darbā negūtiem) ievainojumiem, vai arī sirgst ar smagu slimību, kas prasa ilgstošu ārstēšanos pirms atgriešanās darbā. Kopējais dienu skaits, par kurām tiek saņemts šis pabalsts, nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt kopējo iemaksu apjomu, kuras persona veikusi sākot no pievienošanās shēmai. Ja pabalsts ir mazāks par algu, darba devējs sedz starpību.

Bezdarbniekiem slimības pabalstu maksā, rēķinot pēc sešu dienu ilgas nedēļas jebkurā slimības periodā bezdarba laikā.

Kā var saņemt slimības naudas pabalstu?

Darbnespēju slimības dēļ apstiprina apdrošinātās personas ģimenes ārsts, sākot no pirmās saslimšanas dienas. Ik nedēļu pacienta ģimenes ārsts pārbauda veselības stāvokli, ja slimība ilgst vairāk nekā nedēļu. Līdzko dienu skaits, par kurām tiek maksāts slimības pabalsts, pārsniedz 60 dienas, gadījumu izskata dienesta Medicīnas komisija.

Darba devējs maksā pilnu algu (vai nepilnu algu) par slimības atvaļinājuma maksimālo kopējo pilno dienu (vai nepilno dienu) skaitu, uz kādu darbiniekam ir tiesības saskaņā ar Darba likumu vai atsevišķu kolektīvo līgumu. Pēc tam valsts ar darba devēja starpniecību izmaksā pabalstu reizi nedēļā.

IV nodaļa. Maternitātes un paternitātes pabalsti

Kādos gadījumos jums ir tiesības uz maternitātes vai paternitātes pabalstu?

Kopā ar pabalstiem natūrā — pirmsdzemdību un pēcdzemdību aprūpi, kas ietver bezmaksas dzemdību aprūpi un aprūpi slimnīcā, Maltā piedāvā naudas pabalstus maternitātes pabalsta veidā. To izmaksā sievietēm, kuras savam darba devējam nepieprasa maternitātes atvaļinājumu. Šos pabalstus maksā pie pilsonības vai pastāvīgas dzīvesvietas nosacījuma, vai, ja persona nedzīvo pastāvīgi Maltā, ar noteikumu, ka tās pēdējā sociālās apdrošināšanas vieta bijusi Malta. Ja sieviete ir vai pagātnē ir bijusi algota darbiniece, tās maternitātes pabalsts netiks maksāts saskaņā ar likumu, kas nosaka attiecības starp rūpniecisko sektoru un nodarbinātību (EIRA).

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pabalstu izmaksā pēc vienotas likmes EUR 79,20 apmērā nedēļā 14 nedēļu ilgu maternitātes atvaļinājumu. Pēc bērna piedzimšanas jāizmanto vismaz sešas atvaļinājuma nedēļas. Pabalstu izmaksā vai nu pilnā apmērā pēc dzemdībām vai divos maksājumos pirms un pēc dzemdībām. Maksājuma prasības darba devējiem nepastāv.

Maltas tiesību aktos nav paredzēts paternitātes pabalsts.

Kādos gadījumos tiek piešķirts maternitātes un paternitātes pabalsts?

Maternitātes pabalstu prasītājam izmaksā tieši, ieskaitot tā bankas kontā.

V nodaļa. Invaliditātes pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?

Invaliditātes pensiju izmaksā apdrošinātām personām (algotiem darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām nekavējoši pirms pieprasījuma iesniegšanas), kurām Sociālā nodrošinājuma dienesta medicīnas eksperti atzinuši:

- darbnespēja atbilstošas pilna vai nepilna darba laika nodarbinātības vai saimnieciskās darbības veikšanai smagas slimības, fizisku vai garīgu traucējumu dēļ; vai
- darbnespēja, ko uzskata par pastāvīgu, vai gadījumā, ja tās ilgumu nevar konkrēti noteikt, darbnespēju uzskata par tādu, kas šādai personai neļauj veikt atbilstošu pilna vai nepilna darba laika nodarbinātību vai saimniecisko darbību. Darbnespējai jāilgst vismaz vienu gadu no prasības iesniegšanas datuma.

Lai pretendētu uz šo pensiju, apdrošinātai personai jāveic iemaksas kā algotam darbiniekam vai pašnodarbinātai personai 250 nedēļu laika periodā, ar vidējo rādītāju samaksātas vai kreditētas iemaksas par 50 nedēļām gadā. Pensija ar zemāku likmi tiek maksāta, ja gada vidējais iemaksu apmērs ir no 20 līdz 49 nedēļām.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Izmaksātās summas likmes atšķiras atkarībā no veikto iemaksu apjoma un no tā, vai apdrošinātā persona (ja runa ir par vīrieti) ir precējusies un dzīvesbiedre ir tās apgādībā, nevis atkarībā no invaliditātes pakāpes. Katru gadu likmes tiek pārskatītas atbilstoši dzīves dārdzības, dažos gadījumos algu izmaiņām. Laulībā esošai personai pensiju maksā pat tad, ja dzīvesbiedrs strādā algotu darbu. Piemaksas par bērniem nav paredzētas.

Minimālie pabalsti ir no EUR 94,05 nedēļā laulātiem pāriem līdz EUR 89,66 nedēļā neprecētām personām. Maksimālā pensija precētām personām ir EUR 131,52 nedēļā, savukārt neprecētām personām — EUR 113,25 nedēļā.

Pensijas likme atšķiras arī atkarībā no tā, vai tiek maksāta dienesta pensija. Ja pensijas saņēmējs saņem dienesta pensiju (*Pensjoni tas-Servizz*) un tā maksimālās vidējais iemaksu apmērs ir 50, tad pamatpensija (*Pensjoni Bazika*) var tikts samazināta — precētām personām tā ir ne mazāka par EUR 88,72 nedēļā, savukārt neprecētām personām tā ir ne mazāka par EUR 75,56 nedēļā.

Kādos gadījumos tiek piešķirti invaliditātes pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā). Pēc ārstu komisijas ierosinājuma lietas periodiski pārskata.

VI nodaļa. Vecuma pensijas un pabalsti

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti vecuma pabalsti?

Pensiju reforma paredz pakāpenisku pensijas vecuma paaugstināšanu:

- personai, kura dzimusi pirms 1951. gada 31. decembra, pensionēšanās vecums paliek līdzšinējais, t. i. 61 gads vīriešiem un 60 gadi sievietēm. (Sievietes šajā vecuma grupā var izlemt pensionēties 61 gada vecumā un tādā gadījumā darba devējs nevar viņas atlaist);
- personai, kura dzimusi no 1952. līdz 1955. gadam ieskaitot, pensionēšanās vecums būs 62 gadi;
- personai, kura dzimusi no 1956. līdz 1958. gadam ieskaitot, pensionēšanās vecums būs 63 gadi;
- personai, kura dzimusi no 1959. līdz 1961. gadam ieskaitot, pensionēšanās vecums būs 64 gadi;
- personai, kura dzimusi pirms vai 1962. gada 1. janvārī, pensionēšanās vecums būs 65 gadi.

Iemaksu nosacījums ir veiktas iemaksas par 156 nedēļām, ar gada vidējo rādītāju 50 iemaksātas vai kreditētas nedēļas apdrošinātās personas apdrošināšanas perioda laikā. Viszemākās likmes pensija tiek maksāta, ja gada vidējais iemaksu rādītājs ir no 20 līdz 49 nedēļām pensiju shēmā ar fiksētu likmi, un no 15 līdz 49 nedēļām shēmā, kas piesaistīta divām trešdaļām no ienākumiem.

Personas, kas saņem pensionāra pensiju, var arī būt algota darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusā, turpinot saņemt pensiju. Noteiktās likmes atkarīgas no šādiem punktiem:

- iemaksu veikšana pirms vai pēc 1979. gada 22. janvāra; datuma, kad tika sāktas maksāt pensijas atkarībā no ienākumiem,
- dienesta pensiju maksā darba devējs, kas samazina sociālā nodrošinājuma sistēmas ietvaros maksāto pensiju, un
- attiecīgā persona ir precējusies un dzīvesbiedrs ir tās apgādībā.

Pensija, kas piesaistīta ienākumiem, ir divas trešdaļas no gada vidējiem ienākumiem:

- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši pirms 1952. gada, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo desmit gadu laikā pirms pensionēšanās;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši starp 1952. un 1955. gadu, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo vienpadsmit gadu laikā pirms pensionēšanās;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši starp 1956. un 1958. gadu, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo divpadsmit gadu laikā pirms pensionēšanās;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši starp 1959. un 1961. gadu, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo trīspadsmit gadu laikā pirms pensionēšanās;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši no 1962. gada (ieskaitot), tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas 10 gados no 40;

- attiecībā uz pašnodarbinātām personām, kas dzimušas starp 1952. un 1961. gadu – neto ienākumi pēdējos 10 gados pēc kārtas pirms pensionēšanās;
- attiecībā uz pašnodarbinātām personām, kas dzimušas no 1962. gada (iesekaitot) – augstākie neto ienākumi 10 gados no 40.

Pensiju reforma paredz klauzulu, kas atļauj priekšlaicīgas pensionēšanās iespēju. Šī klauzula nosaka, ka persona, sasniedzot 61 gada vecumu, bet kura nav sasniegusi pensionēšanās vecumu, var doties pensijā no 61 gada vecuma, ar noteikumu, ka kopš 18 gadu vecuma tā kopsummā uzkrājusi:

- 2 080 iemaksātas vai kreditētas iemaksas, ja šī persona dzimusi 1962. gada 1. janvāra vai pēc šī datuma, vai
- 1 820 iemaksātas vai kreditētas iemaksas, ja šī persona dzimusi laikā no 1952. līdz 1961. gadam, ieskaitot.

Personas, kas ir aizgājušas priekšlaicīgā pensijā, vairs nevar strādāt algotu darbu, kamēr nav sasniegušas savu noteikto pensionēšanās vecumu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Minimālās vecuma pensijas likmes ir:

- EUR 131,52 nedēļā precētām personām;
- EUR 113,25 nedēļā neprecētām personām.

Ir noteikts maksimālais pensijas apmērs, kas šobrīd ir EUR 223,31 nedēļā. Katru gadu šī summa palielinās atbilstoši iztikas minimuma korigēšanai.

Visiem pensijas saņēmējiem ir tiesības saņemt EUR 135,10 valsts pabalstu, ko izmaksā katra gada jūnijā un decembrī, un papildu pabalstu EUR 3,12 apmērā nedēļā. Turklāt pensionāriem paredzētas arī dzīves dārdzības kumulatīvās piemaksas. Pašreizējās likmes ir no EUR 48,36 līdz EUR 333,32 gadā..

Kādos gadījumos tiek piešķirti vecuma pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā).

VII nodaļa. Apgādnieka zaudējuma pabalsti

Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?

Apgādnieka zaudējuma pabalsti ir pieejami:

- pārdzīvojušiem laulātajiem;
- šķirti laulātajiem, kurus uztur mirušā laulātā līdzekļi, vai kuriem ir juridiskas tiesības saņemt uzturu no mirušā laulātā līdzekļiem;
- pārdzīvojušiem partneriem;
- bērniem;
- ikvienai personai, kas aprūpē bāreni, ja vismaz viens no vecākiem nāves brīdī bijis apdrošināts. Bāreņa pabalstu (*Allowance ta' Ltim*) izmaksā par katru bērnu.

Atraitnēm/atraitņiem ir tiesības uz apgādnieka zaudējuma pabalstu, ja ir veiktas iemaksas par 156 nedēļām, ar gada vidējo rādītāju 50 iemaksātas vai kreditētas nedēļas apdrošinātās personas apdrošināšanas perioda laikā. Vismazākās likmes pensija tiek maksāta, ja gada vidējais iemaksu rādītājs ir no 20 līdz 49 nedēļām pensiju shēmā ar fiksētu likmi, un no 15 līdz 49 nedēļām shēmā, kas piesaistīta divām trešdaļām no ienākumiem.

Apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmēju ienākumi nedrīkst pārsniegt minimālo ienākumu. Atraitnes un atraitņi jaunāki par 60 gadiem un kuriem ir bērni, kuri atbilst vecuma nosacījumam un kuri studē pilna laika studiju programmā, var pretendēt uz atsevišķu pensiju neatkarīgi no viņu ienākumu līmeņa.

Bāreņu gadījumā jābūt mirušiem abiem vecākiem. Vienam no vecākiem jābūt bijušam apdrošinātās personas statusā un jābūt veikušam iemaksas vismaz par vienu nedēļu nāves brīdī. Viena vecāka nāves gadījuma speciāls pabalsts nav paredzēts, jo šajā gadījumā dzīvesbiedram ir tiesības pieprasīt apgādnieka zaudējuma pensiju.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Pašreizējā maksimālā apgādnieka nāves pensija (*Pensjoni ta' Superstiti*) ir EUR 186,43 nedēļā. Šī summa katru gadu palielinās atbilstoši iztikas minimuma korigēšanai. Pensijas likme var mainīties atkarībā no tā, vai to maksā dzīvesbiedra darba devējs un/vai iemaksas veiktas pirms vai pēc 1979. gada 22. janvāra (datums, kad ieviesta pensiju sistēma). Pensiju sistēma ievieša iemaksas atkarībā no ienākumiem un līdz ar to arī pensijas, kas atkarīgas no ienākumiem. No ienākumiem atkarīga pensija ir vienāda ar 5/9 no vidējiem gada ienākumiem:

- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši pirms 1952. gada, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo desmit gadu laikā pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši no 1952. gada līdz 1955. gadam, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo vienpadsmit gadu laikā pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši no 1956. gada līdz 1958. gadam, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo divpadsmit

gadu laikā pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ;

- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši no 1959. gada līdz 1961. gadam, tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas trīs gados pēc kārtas pēdējo trīspadsmit gadu laikā pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ;
- attiecībā uz algotiem darbiniekiem, kas dzimuši no 1962. gada (ieskaitot), tiek ņemtas vērā augstākās pamata algas 10 gados no 40 (vai mazāk) laikā pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ;
- attiecībā uz pašnodarbinātām personām, kas dzimušas starp 1952. un 1961. gadu – neto ienākumi pēdējos 10 gados pēc kārtas pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ;
- attiecībā uz pašnodarbinātām personām, kas dzimušas starp no 1962. gada (ieskaitot) – augstākie neto ienākumi pēdējos 10 gados no 40 (vai mazāk) pirms laulātā nāves vai pensionēšanās vecuma vai medicīnisku iemeslu dēļ.

Atraitņa pensijas likme svārstās robežās no EUR 86,55 līdz EUR 110,14 nedēļā. Šīs likmes tiek katru gadu pārskatītas saskaņā ar algu un dzīves dārdzības izmaiņām.

Ja atraitne vai atraitnis salaulājās atkārtoti, tam ir tiesības paturēt savu pensiju valstī piemērojamās minimālās pensiju likmes apmērā.

Bāreņa pabalstiem piemēro vienotu likmi. Bāreņiem, kuri zaudējuši abus vecākus, bāreņa pabalsts (*Allowance ta' Ltim*) ir EUR 51,99 nedēļā par katru bērnu. Bāreņu papildu pabalsts ir EUR 94,34 nedēļā katram bārenim, kurš jaunāks par 16 gadiem, un EUR 95,12 katram bārenim vecumā no 16 līdz 21 gadam, ja vien viņiem nav algots darbs. Ja bārenis strādā algotu darbu, bet viņa bruto ienākumi ir zemāki par valsts noteikto minimālo algu (EUR 158,11 nedēļā), pabalsts tiek samazināts tā, lai bruto ienākumu summa un pabalsts nepārsniegtu valsts noteikto minimālo algu. Katru gadu likmes tiek pārskatītas atbilstoši dzīves dārdzības izmaiņām.

Kādos gadījumos tiek piešķirti apgādnieka zaudējuma pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā).

VIII nodaļa. Pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti pabalsti?

Pabalsts par nelaimes gadījumu darbā tiek izmaksāts algota darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām, kuras veikušas sociālās apdrošināšanas iemaksas vismaz par vienu nedēļu un kuru prasība iesniegta ne vēlāk kā 10 dienas pēc nelaimes gadījuma. Arodslimību gadījumā nav noteikts prasības iesniegšanas termiņš. Maltas likumdošana neparedz apbedīšanas pabalstus.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Apdrošinātajai cietušajai personai ir tiesības saņemt nelaimes gadījuma atvaļinājumu vienu gadu, šajā laikā darba devējs saglabā pilnu algu, un tai savam darba devējam jāatmaksā no Sociālā nodrošinājuma dienesta saņemtā summa. Darbiniekam ir tiesības saņemt pilnu algu, ja darbnespēja nav ilgāka par vienu gadu kopš nelaimes gadījuma datuma.

Pabalstus maksā pēc vienotas likmes neatkarīgi no iepriekšējiem ienākumiem. Tas noteikts EUR 27,87 dienā katram vientuļam vecākam vai katrai precētai personai, kuras apgādībā atrodas dzīvesbiedrs, kas ir nodarbināts uz nepilnu darba laiku, un EUR 20,97 dienā visām citām personām. Pabalsts tiek aprēķināts, sākot ar ceturto traumas gūšanas dienu, un maksimāli par 12 mēnešu laika periodu. Darba devējs maksā starpību starp algu un pabalstu (ja tas ir mazāks par algu).

Ja darbnespēja ir līdzvērtīga vai pārsniedz 90 %, tiek maksāta pilna [invaliditātes pensija](#) neatkarīgi no veiktajām vai ieskaitāmajām iemaksām. Ja darbnespēja ir no 20 līdz 89 %, tiek maksāta pensija robežās no EUR 14,74 līdz EUR 65,61 nedēļā. Ja darbnespēja ir no 1 % līdz 19 %, tiek maksāts vienreizējs pabalsts EUR 227,62 līdz EUR 4 324,24 apmērā.

Ja nelaimes gadījuma darbā rezultātā iestājas nāve, tiek piedāvāta apgādnieka zaudējuma pensija, kuras gadījumā uzskata, ka apdrošinātais ir veicis maksimālo iemaksu apjomu. Šo pensiju izmaksā mirušā atraitnei/atraitnim un bērniem.

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā).

Lai saņemtu nelaimes gadījuma darbā pabalstu, nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību apstiprina ārstējošais ārsts, parasti darba devējs šādu apstiprinājumu, kas pamatojas uz pierādījumu, pieņem kā tādu. Darba nespējas, kas pārsniedz 10 dienas, gadījumā, lietu izskata Sociālā nodrošinājuma dienesta medicīnas eksperti.

Par pirmajām trijām traumas vai slimības dienām nemaksā Sociālā nodrošinājuma dienests, bet gan darba devējs. Sociālā nodrošinājuma pabalstu maksā tieši cietušajai

personai, bet viņam/viņai šī summa jāatmaksā savam darba devējam. Saimnieciskās darbības veicēju gadījumā šo summu izmaksā prasītājam un to arī patur prasītājs.

IX nodaļa. Ģimenes pabalsti

Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?

Bērnu pabalsti, pabalsti par bērnu invalīdu un pabalsti par ģimenē pieņemtiem bērniem ir daļa no ģimenes pabalstiem. Pirmajos divos gadījumos tie tiek maksāti Maltā pastāvīgi dzīvojošiem pie ienākumu nosacījuma.

Tas tiek izmaksāts visām ģimenēm, kurām ir bērni vecumā līdz 16 gadiem, ja abu vecāku ienākumi nepārsniedz EUR 24 225,32 iepriekšējā gadā pirms pieprasīts pabalsts. Attiecībā uz bērniem, kuri sasnieguši 16 gadu vecumu un vecākiem, tiem jābūt pilna laika mācību studentiem bez jebkādiem studēšanai paredzētiem ienākumiem, vai arī tiem jābūt reģistrētiem kā bezdarbniekiem. Visos gadījumos tie nevar veikt algotu darbu, kā arī saņemt sociālas priekšrocības.

Tas tiek maksāts visām ģimenēm, kurām ir bērni ar fiziska vai garīga rakstura invaliditāti un kuri nesaņem par šo invaliditāti sociālā nodrošinājuma pensiju.

Pabalsts par audžubērniem tiek maksāts par bērnu, kuram ir oficiālas sociālās palīdzības iestādes apstiprinājums par viņa kā pieņemtā bērna statusu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Minimālais izmaksājamais bērna pabalsts ir EUR 350 gadā par bērnu, un pabalstam tiek piemērotas šādas maksimālās likmes:

- vienam bērnam: EUR 96,32 mēnesī;
- diviem bērniem: EUR 192,64 mēnesī;
- trīs bērniem: EUR 288,96 mēnesī;
- četriem bērniem: EUR 385,28 mēnesī;
- papildu bērni: EUR 96,32 mēnesī (maksimums par bērnu).

Ja vecāku kopējie ienākumi nepārsniedz EUR 24 225,32 gadā, gada pabalsts ir vienāds ar procentu attiecību (atkarībā no bērnu skaita) no EUR 24 225,32, atņemot vecāku kopējos ienākumus (neto pēc sociālo iemaksu samaksas). Minimālo ienākumu sliekšnis ir EUR 4 960,32, proti, visi ienākumi, kas mazāki par šo sliekšni, tiek uzskatīti par EUR 4 960,32. Starpību, ko iegūst, no EUR 24 225,32 atņemot aprēķināmos ienākumus, reizina ar procentu likmi 6 % apmērā par katru bērnu.

Bērna invalīda pabalstu (*Allowance għal Tfal b'Diżabilità*) kā piemaksu bērna pabalstam bērna invalīda vecākiem maksā EUR 16,31 apmērā nedēļā. To izmaksā, neņemot vērā vecāku ienākumus.

Kādos gadījumos tiek piešķirti ģimenes pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā).

X nodaļa. Bezdarbs

Kādos gadījumos jums tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?

Bezdarbnieka pabalsti tiek maksāti gan uz iemaksām balstītas, gan arī uz iemaksām nebalstītas shēmas ietvaros. Tas tiek maksāts jebkurai personai, kura ir bez darba, ja tā ir veikusi iemaksas par 50 nedēļām un uzkrājusi (kreditā) iemaksas par 20 nedēļām iepriekšējā gadā pirms pabalsta pieprasīšanas.

No iemaksām neatkarīgo shēmu gadījumā, bezdarbnieka pabalsta vietā ģimenes galvai tiek maksāts īpašs bezdarbnieka pabalsts, ņemot vērā ienākumus.

Ģimenes galvai tiek izmaksāts bezdarbnieka sociālais pabalsts, par pamatu ņemot ienākumu nosacījumu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Bezdarbnieka pabalstu pēc vienotas likmes EUR 11,26 dienā maksā vienuļam vecākam vai precētai personai, kuras apgādībā ir dzīvesbiedrs, kurš strādā nepilnu darba dienu, un EUR 7,37 dienā visām citām personām. To maksā no pirmās bezdarba dienas līdz 156 pabalsta dienām. Pēc tam personai vairs nav tiesību saņemt šo pabalstu, ja vien tā atkal nav bijusi nodarbināta vismaz 13 nedēļas.

Īpašu bezdarbnieka pabalstu EUR 18,92 dienā maksā vienuļam vecākam vai precētai personai, kuras apgādībā ir dzīvesbiedrs, kurš strādā nepilnu darba dienu, un EUR 12,35 dienā visām citām personām. To maksā no pirmās bezdarba dienas līdz 156 pabalsta dienām. Pēc tam personai vairs nav tiesību saņemt šo pabalstu, ja vien tā atkal nav bijusi nodarbināta vismaz 13 nedēļas. Pabalsta kopējais dienu skaits nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt kopš šīs personas iestāšanās sociālā nodrošinājuma sistēmā maksāto sociālās apdrošināšanas iemaksu kopējo skaitu.

Bezdarbnieka sociālo pabalstu maksā pēc likmes, kas atkarīga no ienākumiem, un tas jo īpaši atšķiras atkarībā no ģimenes sastāva.

Kādos gadījumos tiek piešķirti bezdarbnieka pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā).

Prasītājam jābūt reģistrētam kā bezdarbniekam, viņam jābūt spējīgam un gatavam atrast jaunu nodarbošanos. Pabalstu izmaksā saskaņā ar parastā darba nedēļā nostrādātām sešām darba dienām.

XI nodaļa. Minimālais nodrošinājums

Kādos gadījumos tiek piešķirti pabalsti attiecībā uz minimālo nodrošinājumu?

Ģimenes galvai tiek izmaksāta sociālā palīdzība par pamatu ņemot ienākumu nosacījumu.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Vientuļos vecākus pašus par sevi uzskata par ģimeni, un tiem ir tiesības saņemt sociālo palīdzību (*Għajjuna Soċjali*) un bērna pabalstu (*Allowance tat-Tfal*). Sociālo palīdzību maksā EUR 95,43 apmērā nedēļā par vienu personu, plus EUR 8,15 par katru nākamo ģimenes locekli. Bērna pabalstu izmaksā pēc maksimālās likmes.

Pabalsts ir atkarīgs no līdzekļu/ienākumu līmeņa un personu skaita mājāsaimniecībā. Tomēr bērnus, kuri strādā algotu darbu vai ir saimnieciskās darbības veicēji, šī pabalsta izpratnē neuzskata par mājāsaimniecības locekļiem. Ienākumu maksimālā summa atbilst iepriekšminētajām sociālās palīdzības likmēm. Piemēram, ģimenei, kurai nav citu ienākumu, mēneša summas būtu šādas:

- neprecētai personai: EUR 413,53;
- pārim bez bērniem: EUR 448,85;
- pārim ar vienu bērnu: EUR 484,17;
- pārim ar diviem bērniem: EUR 519,48;
- pārim ar trim bērniem: EUR 554,80;
- vientuļajiem vecākiem ar vienu bērnu: EUR 448,85;
- vientuļajiem vecākiem ar diviem bērniem: EUR 484,17.

Kamēr tiek pildīti prasītie nosacījumi, pabalsta saņemšanas ilgums ir bez ierobežojuma termiņa. Ņemot ienākumu nosacījumu, Sociālās palīdzības ietvaros tiek maksāti arī citi pabalsti atkarībā no dažādām sociālām vajadzībām, piemēram, palīdzība ar mājokļa un komunālo pakalpojumu izmaksām.

Kādos gadījumos tiek piešķirti minimālā nodrošinājuma pabalsti?

Visus naudas pabalstus pārvalda Sociālā nodrošinājuma dienests (*Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali*). Persona var pieteikties jebkura pabalsta saņemšanai jebkurā no Dienesta 24 rajona birojiem (22 atrodas Maltā un divi – blakusesošajā Gozo salā).

XII nodaļa. Ilgtermiņa aprūpe

Kādos gadījumos jums ir tiesības uz ilgtermiņa aprūpi?

Maltā nepastāv konkrēta ilglaicīgas aprūpes sistēma. Tomēr, lai persona būtu tiesīga iestāties kādā no vecāka gadagājuma cilvēkiem paredzētajām iestādēm, kuras aprūpē pastāvīgos iedzīvotājus, personai jābūt vecākai par 60 gadiem un/vai ar tādu invaliditāti, kuras dēļ tā nevar dzīvot pati savās mājās. Prioritāte tiek piešķirta arī tādām personām, kuras neveic sociālas darbības, un personām, kuru medicīniskais stāvoklis ir tāds, kas pakļautu riskam šīs personas, ja tās ilgstošu laiku pavadītu vienatnē. Šie paši noteikumi attiecas arī uz iestāšanos vecāka gadagājuma cilvēku dienas aprūpes centros, kaut gan priekšroka parasti tiek dota personām bez kustību traucējumiem un kopšanas nepieciešamības. Priekšnosacījums tam, lai persona varētu ārstēties psihiatriskās iestādēs un citās iestādēs/slimnīcās, ir tās aprūpes vajadzības un slimības veids. Visos gadījumos tiesības uz ārstēšanos nosaka medicīniskā ekspertīze.

Kādas izmaksas tiek segtas?

Maltā nepastāv konkrēta ilglaicīgas aprūpes sistēma. Riskus sedz ar dažādu shēmu palīdzību, kuras piedāvā naudas pabalstus un pabalstus natūrā. Šīs shēmas tiek organizētas centralizēti, bet tās nodrošina vietējā līmenī. Šie pabalsti ir daļēji atkarīgi no līdzekļiem, daļēji no vajadzībām.

Pieejami vairāki kopienas pakalpojumi, kas sniedz atbalstu kopienā dzīvojošajiem vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar īpašām vajadzībām. Šo pakalpojumu mērķis ir ļaut to saņēmējiem pēc iespējas neatkarīgāk turpināt dzīvot savā ierastajā vidē, uzlabot viņu dzīves kvalitāti, kā arī nodrošināt atpūtu un atbalstu kopšanas darbā iesaistītajām aprūpes personām, kuras nav komersanti. Visbeidzot, šie pakalpojumi palīdz novērst vai aizkavēt ilgstošas aprūpes ar atrašanos stacionārā nepieciešamību, nodrošinot nepieciešamo atbalstu klienta paša mājās.

- Karsto ēdienu piegāde mājās: karsto ēdienu piegādes mājās nolūks ir sniegt atbalstu vecāka gadagājuma cilvēkiem un citām personām, kuras joprojām dzīvo savās mājās, bet nav spējīgas pagatavot pienācīgu ēdienu. Maltas Ordeņa krusts (nevalstiska organizācija) sadarbībā ar Vecu cilvēku un tuvākās aprūpes ministriju šīm personām nodrošina vārītu ēdienu par subsidētu cenu.
- Meistara pakalpojumi: to mērķis ir palīdzēt gados vecākiem pieaugušajiem un personām ar īpašām vajadzībām pēc iespējas patstāvīgāk turpināt dzīvot savās mājās. Šis pakalpojums piedāvā aptuveni 70 veidu darbus, sākot no elektroinstalāciju remonta, līdz santehniķa darbiem, galdniecību un priekšmetu pārvadāšanu. Šos pakalpojumus parasti pieprasa pa tālruni.
- Palīdzība mājās: šis pakalpojums piedāvā ar medicīnas māsu aprūpi nesaistītu personīgu palīdzību un vieglu mājas darbu veikšanu gados vecākiem pieaugušajiem un personām ar īpašām vajadzībām.
- Nesaturēšanas higiēnas pakalpojumi: šī pakalpojuma mērķis ir atvieglot psiholoģisko problēmu, kādas cilvēkam var rasties nesaturēšanas rezultātā, risināšanu. Turklāt ar ievērojami subsidētu autiņbiksīšu piegādes palīdzību šis pakalpojums palīdz samazināt fizisko un finansiālo slogu, ar ko saskaras ģimenes, kuru locekļiem ir nesaturēšanas problēmas. Tādējādi nesaturēšanas higiēnas pakalpojums atbalsta personas, kuras cieš no nesaturēšanas, un citus pieaugušos,

kā arī nodrošina vecāka gadagājuma cilvēkiem iespēju turpināt dzīvot savā ierastajā vidē.

- Medmāsu pakalpojums mājās: šis pakalpojums ietver tādu dažādu specialitāšu profesionālu darbinieku komandas pieeju, kuri darbojas ciešā sadarbībā ar veselības un sociālajiem dienestiem, citiem profesionāliem darbiniekiem, juridiskām personām un aģentūrām. Šī komanda cenšas saskaņot uz personu vērstu holistisku aprūpi, pievērsties cilvēku vajadzībām, un strādāt sadarbībā ar pacientiem un viņu radniekiem/aprūpes personām, lai veicinātu veselību, sevis aprūpēšanu un atklātu maksimālo veselības potenciālu un neatkarību ar izglītošanas, sekmēšanas un atbalsta palīdzību. Šī komanda vada aprūpes mājās pakalpojumu sniegšanu un sadarbībā ar pakalpojumu sniedzējiem cenšas veicināt kvalitatīva kopienas aprūpes pakalpojuma nodrošināšanu.
- Teleaprūpes pakalpojums: teleaprūpes pakalpojums abonementam sniedz iespēju nepieciešamības gadījumā zvanīt, lai saņemtu palīdzību. Tā mērķis ir sniegt sirdsmieru gados vecākiem pieaugušajiem, invalīdiem un personām ar īpašām vajadzībām, tādējādi iedrošinot viņiem iespēju turpināt dzīvot savās mājās. Teleaprūpe sniedz mierinājumu arī abonementu aprūpes personām un radniekiem.
- Dienas centra pakalpojums: šis pakalpojuma mērķis ir palīdzēt novērst sociālo nošķirtību un vientulības sajūtu un samazināt sociālās mijiedarbības grūtības, ar kādām parasti saskaras vecāki cilvēki. Tas ir paredzēts arī vecāka gadagājuma cilvēku motivēšanai, iedrošinot viņus piedalīties dienas centra darbību plānošanā. Sniedzot iespēju vecākiem cilvēkiem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām palikt pēc iespējas neatkarīgākiem un sociāli integrētākiem, tāpat arī tas sniedz atpūtas iespējas radniekiem un aprūpes personām.

Aprūpes ar atrašanos stacionārā sniegšanai pastāv viena centrāla iestāde, kas paredzēta pastāvīgajiem vecāka gadagājuma rezidentiem. Šai iestādei ir astoņas reģionālās nodaļas, no kurām visas ir valsts iestādes. Pastāv arī privāti veco ļaužu pansionāti. Turklāt Maltā darbojas arī valsts centrālā psihiatriskā iestāde, kas nodrošina ārstēšanu un aprūpi personām ar garīgiem traucējumiem. Kāda cita centralizēta valsts iestāde/slimnīca sniedz aprūpi vēža un citu ļaundabīgu slimību pacientiem. Tāpat Maltā atrodas arī 18 valsts dienas aprūpes centri, kas darbojas katru dienu no plkst. 8:30 līdz plkst. 16:00 un piedāvā darba terapiju un aprūpi ar daļēju atrašanos stacionārā.

Personām, kuras saņem pabalstus natūrā, daļēji jāsedz preču vai pakalpojumu izmaksas. palīdzību mājās;

- EUR 2,33 nedēļā par vienu cilvēku un bez ēdināšanas;
- EUR 3,49 nedēļā par vienu cilvēku, iekļaujot ēdināšanu;
- EUR 3,49 nedēļā par pāri un bez ēdināšanas;
- EUR 5,24 nedēļā par pāri, iekļaujot ēdināšanu;
- par karsto ēdienu piegādi mājās: EUR 2,21 par vienu ēdienreizi;
- meistara pakalpojumi: maksa atšķiras atkarībā no veicamā darba, un klientam jāsaģādā nepieciešamie materiāli;
- nesaturēšanas higiēna: parastas un īpaši uzsūcošas autiņbiksītes no EUR 0,19 līdz EUR 0,29 atkarībā no izmēra.

Personas, kuras izmanto aprūpi ar daļēju atrašanos stacionārā, maksā nelielu summu, kas svārstās no EUR 2,33 līdz EUR 5,82 mēnesī. Personas, kas dzīvo veco ļaužu pansionātos, maksā 60 % no saviem kopējiem ienākumiem (kas ietver Sociālo pakalpojumu departamenta izmaksāto pensiju, piemaksas, no ārvalstīm saņemtas pensijas, bankas procentus, nomas maksu u. c.). Pansionāta *St. Vincent de Paul* iemītņieki maksā 80 % no saviem ienākumiem, ja to rīcībā paliek vismaz EUR 1 400 gadā.

Kā var saņemt ilgtermiņa aprūpi?

Piekļuvi ilgtermiņa aprūpei nodrošina Veselības, vecu cilvēku un tuvākās aprūpes ministrija, kas ir atbildīga par pabalstiem natūrā attiecībā uz ilgtermiņa aprūpi.

Pielikums. Iestāžu kontaktinformācija, noderīgas tīmekļa vietnes

Tieslietu, sociālā dialoga un ģimenes lietu ministrija ir atbildīga par Sociālā nodrošinājuma dienesta maksāto pabalstu pārraudzību, turpretim Veselības, vecu cilvēku un tuvākās aprūpes ministrijai ir jānodrošina veselības aprūpes pakalpojumi un jāveic ar Veselības departamenta starpniecību nepieciešamā kontrole un uzraudzība.

Lai uzzinātu, kurā iestādē vērsties, ja radušies jautājumi par sociālo nodrošinājumu vairāk nekā vienā ES dalībvalstī, informāciju meklējiet Eiropas iestāžu direktoriņā, kuru administrē Eiropas Komisija un kurš pieejams šeit: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Maltas E-valdības portāls
<http://www.mygov.mt>

Tieslietu, sociālā dialoga un ģimenes lietu ministrija
Ministeru tal-Ġustizzja, Djalogu u l-Familja
Palazzo Ferreria
Republic Street
Valletta VLT 2000
Tālr. +356 2590 3100
Fakss: +356 2590 3121
<http://www.socialpolicy.gov.mt>

Veselības, vecāku cilvēku un kopienas aprūpes pakalpojumu ministrija
Ministeru għas-Saħħa, l-Anzjani u l-Kura fil-Komunità
Palazzo Castellania
15, Merchants Street
Valletta
Tālr.: +356 2122 4071-7
Fakss: +356 2299 2655
<https://ehealth.gov.mt>

Sociālā nodrošinājuma dienests
Dipartiment tas-Sigurtà Soċjali
38, Ordnance Street
Valletta
Tālr.: +356 2590 3000
Fakss: +356 2590 3121
<http://www.socialsecurity.gov.mt>

Dzīvokļu pārvalde
Awtorità għad-Djar
22, Triq Pietro Floriani
Floriana
Tālr.: +356 22991000
Fakss: +356 22991001
<http://www.socialpolicy.gov.mt>

Vecāku cilvēku un kopienas pakalpojumu departaments
Dipartiment għall-Anzjani u s-Servizzi fil-Komunità
Centru Ħidma Soċjali
469, St. Joseph High Road
Sta. Venera
Tālr.: +356 22788300
Fakss: +356 22788330
<https://ehealth.gov.mt>

Nacionālā līdztiesības veicināšanas komisija
Kummissjoni Nazzjonali *għall-Promozzjoni u*
I-Ugwaljanza
No 4, Gattard House,
National Road,
Blata I-Bajda
Tālr.: +356 2590 3850
Fakss: +356 2590 3851
<http://www.socialpolicy.gov.mt>

Nacionālā invalīdu komisija
Kummissjoni Persuni *b'Diżabilità*
469, St Joseph High Road
Sta. Venera
Tālr.: +356 2148 7789
Fakss: +356 2148 4609
<http://www.knpd.org>

Sociālās labklājības standartu ministrija
Dipartiment tal-Istandards fil-*Ħarsien* Soċjali
469, St Joseph High Road
Sta. Venera
<http://www.socialpolicy.gov.mt>

Nacionālā ģimenes lietu komisija
Kummissjoni Nazzjonali *għall-Familja*
Izglītības, nodarbinātības un ģimenes lietu ministrija
Palazzo Ferreria
Republic Street
Valletta
<http://www.socialpolicy.gov.mt>

Veselības informācijas departaments
Dipartiment tal-*Informazzjoni* dwar is-*Saħħa*
95, G'Mangia Hill
G'Mangia
<https://ehealth.gov.mt>